

Stanowisko
Krajowej Izby Gospodarczej
do strategii Komisji Europejskiej:
Jednolity Rynek: nasz europejski rynek wewnętrzny w niepewnym świecie
COM(2025)500, 21 maja 2025 r.

Z zadowoleniem przyjmujemy komunikat Komisji Europejskiej „Jednolity Rynek: nasz europejski rynek wewnętrzny w niepewnym świecie”, który odnosi się do najpilniejszych problemów jednolitego rynku UE. Strategia wyznacza właściwy kierunek w rozwiązywaniu najbardziej uciążliwych barier i kwestii jednolitego rynku UE, kładąc silny nacisk na MŚP, uproszczenie i cyfryzację. Wierzymy, że jej wdrożenie pomoże przedsiębiorstwom w zwiększaniu sprzedaży i rozwoju transgranicznym. Sukces będzie wymagał ambitnego wdrażania i jasnych planów operacyjnych, ze szczegółowym i sektorowym podejściem do pokonywania zidentyfikowanych barier oraz nastawienia na osiągnięcie celu, jakim jest wprowadzenie zmodernizowanych i cyfrowych ram europejskiego rynku do 2030 roku.

Pozytywnie oceniamy szereg kluczowych propozycji zawartych w Strategii.

Zarządzanie odpadami i rozszerzona odpowiedzialność producentów

Zdecydowanie popieramy uznanie przez Komisję fragmentarycznych przepisów dotyczących opakowań, etykietowania i odpadów za główną barierę jednolitego rynku. Proponowane europejskie pojedyncze punkty kompleksowej obsługi (jak projekt „Simplify Eco-modulated EPR delivery” [SEED]) dla informacji, rejestracji i raportowania znacznie uprości kwestię zgodności w poszczególnych państwach członkowskich, pomagając w ustanowieniu prawdziwego jednolitego rynku dla odpadów i zmniejszeniu barier handlowych. Strategia trafnie identyfikuje rozdrobnienie systemów EPR jako barierę a punkty kompleksowej obsługi należy uznać za optymalny model operacyjny dla sektora MŚP.

Cyfrowe etykiety produktów

Wskazane w Strategii dążenie do zharmonizowanego etykietowania opakowań i etykiet cyfrowych w ramach Cyfrowego Paszportu Produktu jest znaczącym krokiem naprzód. Takie podejście pomoże MŚP usprawnić handel transgraniczny przez efektywne aktualizowanie informacji o zgodności produktów w lokalnych językach, pokazując jak cyfryzacja może wspierać uproszczenie jednolitego rynku. Jednocześnie zarówno etykiety cyfrowe jak i Cyfrowy Paszport

Produktu pozwoliłyby, przez ujednolicenie zasad, na znaczne obniżenie kosztów wprowadzenia produktu na nowe rynku UE.

Dalsza deregulacja i upraszczanie procedur

Propozycje dotyczące lepszego stanowienia prawa i uproszczenia, w tym test jednolitego rynku i zwiększona harmonizacja, pokazują wyraźne zaangażowanie Komisji w usuwaniu barier dla MŚP. Plan zwiększenia odpowiedzialności krajowej poprzez egzekwowanie SMET i Sherpas jest szczególnie obiecujący.

Wzmocnienie pozycji MŚP

Z zadowoleniem przyjmujemy silny nacisk strategii na MŚP, które są najbardziej dotknięte fragmentacją rynku. Podejście *Think Small First* i proponowane środki, takie jak test MŚP dla nowego prawodawstwa, pomogą MŚP rozszerzyć działalność na jednolitym rynku. Jesteśmy również zwolennikami wprowadzenia tzw. 28 reżimu, czyli specjalnej ramy prawnej dla innowacyjnych firm, która obejmuje ułatwienia w komercjalizacji na jednolitym rynku, zapewnienie startupom i scale-upom dostępu do kapitału na ekspansję, uproszczenia legislacyjne dla średnich firm, zamówienia publiczne wspierające innowacje, środki przyciągania talentów oraz przestrzenie regulacyjne do testowania rozwiązań. Takie rozwiązania stworzyłoby kompleksowe środowisko umożliwiające MŚP sprawne działanie w całej UE, bez konieczności dostosowywania się do 27 różnych krajowych systemów legislacyjnych.

Jednocześnie identyfikujemy obszary wymagające dalszych prac legislacyjnych uzupełnionych szerokimi konsultacjami z interesariuszami.

VAT od darowizn – potrzeba jednolitego podejścia przez kraje członkowskie

W odniesieniu do zidentyfikowanej bariery fragmentarycznych przepisów, kluczowa jest harmonizacja możliwości stosowania zerowej stawki VAT dla darowizn na całym jednolitym rynku. Wiele państw członkowskich UE obecnie wymaga płatności VAT od darowanych produktów, co prowadzi przedsiębiorstwa do niszczenia niesprzedanych przedmiotów zamiast ich przekazywania. Ponadto, rozwiązanie tej kwestii idealnie wpisuje się w znaczenie przypisywane zrównoważonemu rozwojowi i gospodarce o obiegu zamkniętym w całej Strategii.

Dalsze regulacje harmonizacyjne wydają się niezbędne. W obszarze społecznym powinno nastąpić systemowe wyłączenie ekonomicznego obciążenia VAT dla przedsiębiorców, którzy chcą przekazać swoje towary w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu.

W aspekcie środowiskowym identyfikujemy przypadki, gdzie pełnowartościowy towar, z wielu względów, przestaje być atrakcyjny rynkowo i w praktyce jest niesprzedawalny. Jednocześnie te same produkty (pełnowartościowe pod względem funkcjonalnym i bezpieczeństwa użytkownika), zamiast być przekazane osobom potrzebującym nieodpłatnie, ze względów na regulacje podatkowe są utylizowane. Generuje to koszty dla przedsiębiorców, straty środowiskowe (zarówno emisje związane ze zniszczeniem, jak i konieczność dodatkowej produkcji dóbr substytucyjnych) oraz koszty społeczne (brak możliwości lepszego zaspokojenia potrzeb osób objętych opieką instytucji charytatywnych).

Państwa członkowskie prezentują tu różne podejścia, Przykładowo w Polsce preferencyjne rozwiązania dotyczą systemowo wyłącznie żywności, a incydentalnie (pomoc dla regionów dotkniętych skutkami powodzi) wszystkich darowizn.

Niejednolity system VAT w powyższym zakresie generuje wyższe ryzyka prawne dla przedsiębiorców i uniemożliwia opracowanie szerszej (obejmującej całe terytorium UE) strategii CSR i środowiskowej.

Należy wskazać, że w tym zakresie Komisja powinna dokonać rewizji dyrektywy 2006/112/WE aby w większym stopniu zunifikować obowiązujące w państwach członkowskich regulacje.

Dalsze uproszczenie procedur VAT

Uproszczenie procedur rejestracji VAT jest niezbędne dla MŚP, ponieważ utrzymywanie oddzielnych numerów VAT w każdym państwie członkowskim pozostaje główną barierą w handlu transgranicznym. Chociaż propozycja VAT w erze cyfrowej są krokiem w dobrym kierunku, opóźnienia we wdrażaniu są niepokojące. Uważamy, że ta bariera powinna być wyraźnie uwzględniona w strategii, ponieważ pojedynczy punkt kompleksowej obsługi VAT przyniesie korzyści w zakresie zgodności z VAT, handlu wewnątrzunijnego, szczególnie dla MŚP, oraz wyboru konsumentów i konkurencyjnych cen. Zwracamy uwagę, że obecnie funkcjonujący model opodatkowania VAT generuje istotne koszty dla MŚP w zakresie działań compliance, tylko po to, aby zapewnić im realizację podstawowej zasady wynikającej z tego podatku – jego neutralności fiskalnej dla przedsiębiorcy.

Powolne wdrażanie preferencyjnych rozwiązań istotnie negatywnie oddziałuje na unijny sektor MŚP i ogranicza jego internacjonalizację. Naturalną ścieżką rozwoju dla rozwijającego się przedsiębiorstwa MŚP jest wyjście z ofertą poza granice państwa członkowskiego, najpierw do innych państw UE, a później poza jej granice. Komisja powinna dążyć do likwidacji wszelkich barier oddziałujących na handel wewnątrzwspólnotowy.

Ujednolicenie wykładni RODO i rozpoczęcie prac nad rewizją Rozporządzenia

Niespójna implementacja przepisów, szczególnie rozbieżne interpretacje RODO, tworzy znaczące bariery na jednolitym rynku. Uwzględniając „Digital omnibus”, który jest wspomniany w Strategii (jak również na inne nadchodzące działania w zakresie cyfrowego uproszczenia), zalecamy Komisji harmonizację regulacji cyfrowych poprzez kompleksowe wytyczne i standardowe zestawy narzędzi do zapewnienia zgodności. Obecne MŚP są narażone na ryzyko prawne w różnych jurysdykcjach, chociażby przy prowadzeniu tej samej kampanii marketingowej w kilku krajach UE.

Jednocześnie, w ramach miękkich działań ujednolicających stosowanie unijnego prawa (stosowanego bezpośrednio przez państwa członkowskie – rozporządzenie RODO), Komisja powinna opracować standard interpretacyjny dotyczący uprawnień konsumentów, zakresu przekazywanych im informacji i stosowania RODO w handlu, w szczególności cyfrowym.

Drugim aspektem dot. RODO jest kwestia rozpoczęcia dyskusji na temat rewizji treści samego Rozporządzenia w celu uproszczenia jego stosowania przez przedsiębiorców, szczególnie z sektora MŚP, jak również doprecyzowania niektórych jego aspektów w celu zwiększenia bezpieczeństwa prawnego administratorów danych. Wymaga to gruntownej analizy, aby zrównoważyć interesy administratorów i osób fizycznych (podmiotów danych). W tym kontekście wskazujemy na kilka specyficznych aspektów:

- opracowanie standardu ochrony danych osobowych dla osób, których dane są dostępne publicznie, w państwowych rejestrach publicznych (w Polsce w szczególności Krajowy Rejestr Sądowy, Rejestr Ksiąg Wieczystych, Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych), które są powszechnie dostępne i zawierają dane wrażliwe, a jednocześnie w związku z podejściem krajowego regulatora ich wykorzystanie przez przedsiębiorców jest znacząco utrudnione,
- wyłączenie spod systemu RODO jednoosobowych przedsiębiorców, którzy mimo że są przedsiębiorcami są formalnie są traktowani jak osoby fizyczne,
- ustalenie zasad przedawnienia obowiązków administratora (obecny spór między Polskim organem nadzoru a Santander Bank Polska SA dot. dopuszczalności stosowania przepisów postępowania administracyjnego dot. przedawnienia; decyzja PUODO z 12 marca 2024 roku, DKN.5131.59.2022), co wpłynie pozytywnie na pewność prawa.

Strategie sektorowe

Postulujemy o dalsze działania na rzecz rozwoju sektorowych strategii jednolitego rynku, aby stworzyć prawdziwie horyzontalną strategię jednolitego rynku przez rozwiązanie barier specyficznych dla sektorów. W szczególności sugerujemy następujące działania w sektorach finansowym i transportowym:

Efektywny i bezpieczny system płatności na terenie UE

Pomimo postępów regulacyjnych, ekosystem płatności cyfrowych pozostaje rozdrobniony, a MŚP nadal borykają się z wysokimi kosztami i złożonymi wymogami zgodności w przypadku płatności on-line. Potrzebujemy bardziej konkurencyjnego obszaru płatności natychmiastowych z rozwiązaniami o niższych kosztach i ulepszoną obsługą użytkownika, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa.

Dobrym przykładem jest tu polska platforma płatności BLIK bazująca na istniejącym rachunku bankowym i numerze telefonu, z powodzeniem wdrażana w kolejnych krajach UE (Słowacja i Rumunia, Grecja, Hiszpania i Chorwacja) i stowarzyszonych (Turcja). Jest to łatwa w implementacji, bezpieczna i transparentna metoda płatności zarówno on-line jak i transakcji w „realnej” gospodarce oraz między osobami fizycznymi.

Rozwój infrastruktury na rzecz niskoemisyjnego transportu

Chociaż nacisk Komisji na znaczenie jednolitego rynku transportu należy ocenić pozytywnie. Osiągnięcie wyznaczonych założeń będzie wymagało zharmonizowanego podejścia do infrastruktury pojazdów ciężarowych o zerowej emisji. Konieczne jest oparcie się na przyjętym w 2023 roku rozporządzeniu Rady Unii Europejskiej o infrastrukturze paliw alternatywnych (AFIR) i zapewnienie ogólnounijnego wdrożenia i wzmocnienia sieci elektrycznej. Należy rozwiązać problem negatywnego wpływu zróżnicowanych przepisów na rozwój infrastruktury, ponieważ obecna sytuacja utrudnia niezbędne rozwijanie publicznych stacji ładowania i tankowania, co jest kluczowym krokiem w dekarbonizacji flot komercyjnych.

Aby rynek niskoemisyjnego transportu nadal mógł się rozwijać niezbędne jest wsparcie krajów o niekorzystnym miksie energetycznym tak, aby bardziej premiować rozwój infrastruktury ładowania prądem i wodorem.

Wskazujemy, że Strategia proponuje działania sektorowe jednocześnie pomija usługi cyfrowe i e-commerce jako odrębny sektor. W toku dalszych prac należy opracować sektorową strategię UE dla e-commerce z priorytetową ścieżką dla e-eksportu MŚP.

Akt o Transgranicznych Doręczeniach Paczek Pocztowych

Dążąc do zwiększenia konkurencyjności gospodarki UE, musimy skupić się na polityce promującej inwestycje, konkurencję i innowacje. Obecnie obywatele europejscy korzystają z innowacji w sektorze pocztowym, napędzanych silną konkurencją – co jest celem decydentów. W 2021 roku, według badań Copenhagen Economics, w sektorze paczek działało średnio 14 firm. Należy zachować ostrożność, aby nie zakłócić tej dynamiki, a uczestnicy rynku powinni być ściśle zaangażowani w tworzenie nowego prawodawstwa w tym obszarze.

Jednocześnie niezbędna jest dalsza koordynacja polityki celnej tak, aby chronić rynek UE przed nadużyciami ze strony niektórych platform handlowych spoza UE. Strategia nie odnosi się wprost do problemu, że niektóre platformy spoza UE nie przestrzegają przepisów wspólnotowych, podczas gdy europejskie MŚP muszą je w pełni wdrażać i ponoszą finansowe ryzyko wszelkich, nawet niezamierzonych i wynikających z niejasnych regulacji, nieprawidłowości. Wskazujemy, że takie podejście Komisji i regulatorów nie tylko nosi znamiona dyskryminacji rodzimych przedsiębiorców, ale i tworzy złudne wrażenie ochrony konsumentów na europejskim rynku, będąc w istocie barierą dla dalszego rozwoju.

Konieczność dialogu z interesariuszami przy zmianach legislacyjnych

Wysiłki Komisji mające na celu zmniejszenie obciążeń dla mniejszych firm są niezbędnym krokiem, ale wraz z nową definicją „małych spółek o średniej kapitalizacji” pojawia się pewne zaniepokojenie, że firmy z krajów trzecich o bardziej ograniczonej obecności będą mogły skorzystać z tej nowej kategoryzacji. Zachęcamy Komisję do zadbania o to, by włączenie tej nowej kategorii do przyszłych inicjatyw legislacyjnych nie podważało równych warunków konkurencji.

Jako KIG dzielimy diagnozę Komisji – MŚP są najbardziej dotknięte fragmentacją jednolitego rynku i potrzebują realnych ułatwień w ekspansji transgranicznej. Proponowane kierunki działania, takie jak uproszczenia regulacyjne, harmonizacja cyfrowa i silniejsza egzekucja, są właściwe, jednocześnie sukces proponowanego podejścia zależy od efektywnego wdrożenia i realnej współpracy z biznesem. Propozycja KE, by stosować podejście *Think Small First*, odzwierciedla nasze apele o realne uwzględnianie głosu MŚP. Uważamy, że idea wprowadzenia tzw. 28. reżimu, który umożliwiłby firmom wybór jednolitego systemu regulacji zamiast stosowania się do przepisów krajowych, może stanowić niezwykle atrakcyjną propozycję dla przedsiębiorców planujących rozwój w obszarach priorytetowych dla gospodarki UE.

Nowa strategia KE wyznacza właściwy kierunek, ale musi być wdrażana z konkretnymi celami, harmonogramem i podejściem sektorowym. Dlatego rekomendujemy:

- szybkie wdrożenie paszportu produktu i etykiet cyfrowych
- dalsze uproszczenia w obszarze VAT i ochrony danych osobowych,
- egzekwowanie przepisów wobec firm spoza UE (na co najmniej takim samym poziomie jak dla rodzimych przedsiębiorców),
- utworzenie strategii sektorowej dla e-commerce.

Warszawa, 16 czerwca 2025 roku